

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

XXV. An Beatitudo formalis consistat in sola Visione Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

EX PRIMA
SECUNDE.

CONTROVERSIA XXV.

BEATITUDO FORMALIS.

An hæc consistat in sola Visione DEI.

106. **E**X hoc, quod S. Thomas 1. 2. q. 3. a. 4. Beatitudinem formalem, in speciali, & quidem propriè dicto sensu acceptam, in sola Visione Beatifica constituat, & sub illa acceptione dicat: *quod quantum ad id, quod est essentialiter ipsa Beatitudo, impossibile est, quod consistat in actu Voluntatis*: non rectè deducit Adversarius, vel Angelici Doctoris doctrinam fore mancam, vel P. Haunoldum in vanum laborasse, dum lib. 2. à n. 21. pro diversa acceptione possessionis, jam in sola Visione, jam in solo amore, jam in utroque simul sumpto, consistere possessionem Beatitudinis objectivæ affirmavit. Nam ipse S. Thomas præter Visionem aliud genus possessionis formalis, non à P. Haunoldo primùm excogitata, sed ab omnibus D.D. recepta, quâ Bona aliena Amici quisque sibi appropriat, ac possidet, pluribus in locis agnovit: 1. dist. 10. a. 3. in C. inquit. [Quando autem aliquis placet sibi in aliquo, trahit se in illud, & conjungit se illi, quantum potest, ita ut illud NB. efficiatur suum, & inde est, quod amor habet rationem uniendi amantem, & amatum.] & 3. dist. 27. q. 1. a. 1. in C. [Amor nihil aliud est, quàm quædam transformatio affectûs in rem amatam. Et quia omne, quod efficitur forma alicujus, efficitur unum cum illo: ideo per amorem amans fit unum cum amato, quod est, factum forma amantis. Et ideo dicit Philosophus 9. ethic. c. 4. quod Amicus est alter ipse. Et 1. Cor. 6. Qui adhæret Deo, unus Spiritus est.] Cum ergo Beati per amorem DEO, tanquam Beatitudini suæ objectivæ, perfectissimè adhæreant, & illum efficiant suum, atque in eum se transforment, ut quidquid est ipse, id affectivè sit singulorum Beatorum, an non amor est possessio formalis, & consequenter in aliquo sensu, à S. D. & communiter recepto, Beatitudo formalis? Vnde idem Angelicus Doctor in cap. 25. Mat. exponens illa verba vers. 34. *possidete paratum vobis regnum*, sic ea explanat. *Dicit: Possidere: id est, intrare in possessionem*, qualis autem ea sit possessio in eodem cap. v. 21. Christus ipse indicavit, dicens: *intra in gaudium Domini tui*. In quæ Verba Angelicus Præceptor præveniens objectionem Adversarii ita scribit. [Gaudium enim est præ-

mium. Et posset dicere aliquis, Nonne Visio est præmium, vel aliquid aliud bonum? Dico, quod si alia res dicatur præmium, gaudium tamen est finale præmium. Sicut possem dicere, quod est finis gravium locus inferior. Item quiescere in illo loco, & illud est magis principale. Sic gaudium nihil aliud est, quàm quies animi in bono adepto, unde ratione finis dicitur gaudium præmium: Si autem gaudium est quies, ultimatè intenta, & principalis possessio boni adepti, jam in vero sensu beatitudo formalis dici meretur.

107. Rectè itaque distinguitur duplex possessio. Una, quâ Beatitudo objectiva prædicta sit præsens, & Primò, ita possidet, ut sine alio actu intermedio possit statim sequi fructus, seu delectatio de illa. Altera, quâ perficitur, & consummatè possidet, & respectu hujus possessionis Amor Dei gaudens de bonis illius non est aliquid consequens vel concomitans, sed ad eam sentiam spectans, per quod S. Thomas 1. 2. q. 4. a. 8. ad 3. distinguit Amorem Beatorum erga Deum ab amore erga DEUM. [Dicendum, (inquit,) quod perfectio Charitatis NB. est essentialis beatitudini quantum ad dilectionem Dei, non quantum ad dilectionem proximi.] Et in fine concludit. [Unde quasi concomitenter se habet amicitia ad perfectam beatitudinem.] Ad quam scilicet Amor Dei non habet concomitantes, sed est essentialis: quia perfecta Beatitudo, non est tantum inchoata, sed consummata possessio, quâ Deus, seu Beatitudo objectiva tenetur per omnes potentias animæ, immediatè illius capaces, uti non solum capax est Intellectus per Visionem, sed etiam voluntas per amorem, quæ sicut est præcipuum instrumentum operans ad meritum, sic debet etiam esse præcipuum instrumentum operans ad possessionem formalem beatitudinis objectivæ, tanquam ad præmium principale, quod testis Thomas 1. c. est gaudium Amorosum de DEO: ubi hæc subjungit: [Intra in gaudium Domini tui, id est, gaude eo, quo gaudet, & de quo gaudet Dominus tuus, scil. de fruitione sui ipsius. Tunc ergo gaudet homo, ut Dominus, cum fruatur ut Dominus. Unde dicit Dominus Apostolis. Statui Vos, ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, id est, NB. ut letis beati, in quo sum beatus.] Quibus Verbis sicut gaudium Domini dicitur esse id, quo Dominus est consummatè Beatus, sic gaudium de Bonis Domini, quod est formaliter amor, dicitur, esse id, quo homines sunt consummatè Beati.

108. Licet autem idem S. D. 1. 2. q. 3. a. 8. dicat: [Quod ultima & perfecta Beatitudo non possit esse, nisi in Visione Divinæ sententiæ.] Per hæc Verba non vult excludere alium actum à ratione perfectæ beatitudinis, sed tantum vult excludere aliud objectum, de quo ibi.

ibidem quaestio unice instituitur, & de quo particula exclusiva, subinde etiam ab aliis SS. Patribus adhibita, intelligenda sunt: ut quando S. Augustinus in primis de Amore Beatifico, deinde de Visione Beatifica ita locutus est lib. 10. Confess. cap. 22. [Ipsa est vita beata, gaudere ad te, de te, propter te, ipsa est, & non est altera: qui autem aliam putant esse, aliud sectantur gaudium, nec ipsum verum.] Et mox in principio sequentis capitis sic pergit. [Non ergo certum est, quod omnes esse beati volunt, quoniam, qui non de te gaudere volunt, quae sola vita beata est, non utique vitam beatam volunt.] Idem S. Pater autem etiam de Visione DEI ita ait lib. 1. de Trin. cap. ult. [Illa Visio DEI, quam contemplabimur incommutabilem, & humanis Oculis invisibilem DEI substantiam, quae solis Sanctis promittitur &c. sola est summum bonum nostrum.]

109. Atque his testimoniis Angelici & Hipponensis Doctoris pro perfecta, non tantum ex parte objecti, sed etiam ex parte actus, beatitudine complenda, praemissis, ostendo ulterius multiplici naturali ratione, adaequatam Beatitudinem formalem utroque actu, Intellectus ac Voluntas, contineri. Primò. DEUS est Beatitudo objectiva sub ratione ultimi finis, & sub ratione Boni infiniti: ergo ille actus est saltem partialis Beatitudo formalis, qui est actus potentiae agentis propter finem, & tendentis in objectum ut bonum est.

110. Secundò. Beatitudo formalis est ratio formaliter applicans Beatitudinem objectivam, nempe DEUM: sed sicut Visio est ratio formaliter applicans DEUM Intellectui sub ratione Veri perfectissimi, sic Amor est ratio formaliter applicans DEUM Voluntati sub ratione Boni perfectissimi: ergo sicut Visio, ita etiam Amor est partialis Beatitudo formalis.

111. Tertiò. Quemadmodum id non est Beatitudo objectiva, in quo animus hominis non quiescit, sic ille actus non est adaequata Beatitudo formalis, per quem non ultimè quiescit, sed per Visionem DEI nondum quiescit, eamque necessariò ordinat ad Amorem: ergo &c.

112. Quartò. Illius potentiae actus est saltem inadaequata Beatitudo formalis, quae à natura est praecipue ordinata ad possidendam Beatitudinem objectivam; illa autem est à natura ad hoc ordinata, per cuius actum possidetur Beatitudo naturalis: sed haec non solum possidetur per actum intellectus: verum etiam Voluntas, cum propterea bona temporalia non sint beatitudo objectiva hominis, non quia intellectum, sed quia Voluntatem non exsant: ergo non solum actus Intellectus, verum etiam actus Voluntas est saltem inadaequata Beatitudo formalis. Certè S. Thomas 1. 2. q. 2. a. 8. in C. non in ordine ad actum intellectus, sed voluntatis

probat Beatitudinem objectivam hominis esse solum Bonum Increationem; dum allata nostra argumenta supponens, inquit. [Impossibile est beatitudinem hominis esse in aliquo bono creato; beatitudo enim est bonum perfectum, quod totaliter quietat NB. appetitum: Alioquin non esset ultimus finis, si adhuc restaret aliquid appetendum: Objectum autem NB. voluntatis, quae est appetitus humanus, est universale Bonum, sicut objectum Intellectus est universale verum (quibus verbis ulterius indicat S. D. quod sicut Deus sub duplici ratione objectiva est finis hominis, nempe sub ratione universalis veri, & sub ratione universalis Boni, sic illi correspondere duplicem actum, quo formaliter & perfectè possidetur & obtinetur utraque ratio objectiva finis) unde Solus Deus voluntatem hominis implere potest, secundum quod dicitur in Psalmo 102. Qui replet in bonis desiderium &c. in solo igitur DEO beatitudo hominis consistit.]

113. Quintò. Illo modo Deus perfectissimè se communicat Beatis, & per illum perfectissimè possidetur; qui maxime assimilatur modo se communicandi ad intra: Sed modus simul se communicandi per Visionem & Amorem est talis; quia per Visionem assimilatur generationi, quae est Intellectio Notionalis, per Amorem verò assimilatur Spirationali, quae est Amor Notionalis: ergo per Visionem & Amorem Deus perfectissimè possidetur à Beatis: ergo in utroque simul sumpto consistit adaequata, & consummata Beatitudo formalis; quod etiam indicavit S. Bern. epist. 28. dicens: Sicut in hac vita fides & desiderium, sic etiam in alia consummat Visio & Amor.

114. Neque huic consummata Beatitudini obstat argumentum S. Thomae 1. 2. q. 3. a. 4. in C. ubi probans, quod sola Visio sit prima possessio beatitudinis objectivae, inquit: [Consecutio autem finis non consistit in ipso actu voluntatis. Voluntas autem fertur in finem, & absentem, cum ipsum desiderat; & praesentem, cum in ipso requiescens delectatur: manifestum est autem, quod ipsum desiderium finis, non est consecutio finis, sed est motus ad finem: delectatio autem advenit voluntati ex hoc, quod finis est praesens; non autem è converso ex hoc aliquid sit praesens, quia voluntas delectatur in ipso.] His enim verbis rectè quidem probatur intentum S. Thomae, quod amor non sit prima possessio Beatitudinis objectivae, quia, ut in responsione ad 4. ait. Dilectio praeminet cognitioni in movendo, sed cognitio praeva est dilectioni in attinendo: non autem probatur, quod amor, quatenus est gaudium & delectatio de ipsa beatitudine objectiva, supponat jam perfectam & consummatam possessionem, cum S. D. 1. p. q. 20. a. 1. in C. expresse & universaliter dicat: Sunt quidam actus voluntatis, & appetitus, respicientes bonum sub

aliqua speciali conditione: sicut gaudium & delectatio est de bono presente, & habito, desiderium autem est spes de bono, nondum adepto. NB. Amor autem respicit bonum in communi, sive sit habitum, sive non sit habitum.

115. Ex quibus evidens est, quod illud duntaxat gaudium & delectatio, quæ est distincta ab amore, & quæ est de fine, ut possessio, ac presente, adveniat Voluntati ex hoc, quod finis est præsens: ipsum verò gaudium, quod est de bonis Amici, ut sunt bona Amici, seu quod est idem ac Amor, non adveniat Voluntati ex hoc quod finis est præsens per affectivam unionem, & transformationem in amatum, sed secundum supra relatos textus Angelici Doctoris primum faciat speciali modo præsentem, ac perfectissimè conjunctum: uti rursum S. D. clarissimè testatur 4. dist. 49. q. 5. a. 1. in C. his Verbis. [Dicendum, quod premium NB. essenziale hominis, quod est ejus beatitudo, consistit in perfecta conjunctione animæ ad Deum, in quantum eo perfectè fruatur, ut viso NB. & amato perfectè.] Unde sicut beatitudo objectiva potest fieri præsens primo modo per Visionem, & secundo modo per amorem unientem, & utroque modo, simul sumpto, per Visionem & amorem, P. Haunoldus utiliter laboravit, distinguendo triplicem acceptionem beatitudinis formalis, pro diversis & ab ipso relatis modis loquendi S. Scripturæ, ac SS. Patrum, & Theologorum sententijs conciliandis; quorum cum multi dicant Formalem Beatitudinem consistere in sola Visione, alij cum Scoto in solo actu Voluntatis, plurimi denique cum Hugone de S. Victore in cap. 7. Dionysij de Cælest. Hier. & cum S. Bona. 4. dist. 49. a. 1. q. 5. in utroque actu illam constituent, nec credam Adversarium in diversis sententijs tot & tantorum Doctorum peregrinum esse, quamvis ex nostris AA. Unicum P. Haunoldum Videatur legisse; hinc vehementer miror, ausum fuisse dicere, quod P. Haunoldus diversam acceptionem possessionis Beatitudinis objectivæ primum excogitaverit.

CONTROVERSIA XXVI.

VOLUNTARIUM INDIRECTUM.

An ad hoc sufficiat, potuisse & noluisse impedire effectum.

116. Immerito ait Adversarius, P. Haunoldum lib. 2. n. 61. S. Thomæ in terminis contraxisse, dum ille effectum ex Omissione secutum ait. [posse dici mihi Voluntarium indirectè, sive obliger, sive non obliger impedire, modò possim.] S. Thomas verò 1. 2. q. 6. a. 3. inquit. [Sciendum, quod non sem-

per id, quod sequitur ad defectum actionis, inducitur sicut in causam in agens, ex eo, quod non agit, sed solum tunc, cum potest & tenetur agere.] Et q. 76. a. 1. sic de DEO loquitur. [Non potest directè esse causa peccati, similiter etiam neque indirectè. Contingit enim quod DEVS aliquibus non præbet auxilium ad evitandum peccata, quod si præberet, non peccarent; sed hoc totum facit secundum ordinem suæ sapientię, & justitię, cum ipse sit sapientia. Unde non imputatur ei, quod alius peccet, sicut causa peccati: sicut gubernator non dicitur causa submersionis navis ex hoc, quod non gubernet navem, nisi quando subtrahit gubernationem, potens, & debens gubernare.] S. Thomas enim in utroque loco tantum dicit, non esse causam sive directam sive indirectam in genere moris, ita ut imputetur ei effectus ad culpam, si potuit quidem illum impedire, sed non tenebatur, nec debebat: non autem dicit, nullo modo, neque in sensu physico esse causam; quatenus S. Thomas 3. p. q. 47. a. 1. in C. à P. Haunoldo diligenter citatus, in terminis dicit. Christus non à se ipso, sed à suis persecutoribus fuit Occisus: NB. sua tamen mortis causa fuisse dicitur, non eam prohibendo, cum posset. Quomodo ergo P. Haunoldus S. Thomæ in his terminis contradicit?

117. Debebat itaque Adversarius cum S. D. 1. 2. q. 6. a. 3. distinguere inter Voluntarium, directè vel indirectè, & inter esse causam in genere moris: ad primum enim l. c. plus non requirit, quam quod his Verbis continetur. [Voluntarium dicitur, quod est à voluntate; ab aliquo autem dicitur esse aliquid dupliciter. Uno modo directè, quod scilicet procedit ab aliquo in quantum est agens, sicut calefactio à calore. Alio modo indirectè, ex hoc ipso, quod non agit: sicut submersio navis dicitur esse à gubernatore, in quantum desistit à gubernando.] Ad secundum autem imediare sequentibus verbis plus requirit S. D. cum scilicet. Omitteas actionem potest & debet agere: si enim gubernator non posset navem dirigere, vel non esset ei commissæ gubernatio navis, non NB. imputaretur ei navis submersio.

CONTROVERSIA XXVII.

LIBERTAS CREATA.

Quomodo Liberum Arbitrium se ipsum determinet, & à causa prima moveatur.

118. Sub hoc titulo Adversarius repetit ea, quæ superiore decimo tertio titulo, per Verba Libertas involata expresso, jam diximus, & cum